

Vi misforstår svensk politik

Af Hans Mouritzen, dr.scient.pol., DIIS

I Danmark har vi svært ved at forstå den politiske situation i Sverige – både før og efter det historiske 'decemberforlig' mellem de etablerede partier. Vi misforstår begge sider - både Sverigedemokraterne (SD) og de toneangivende partier. Det er nu heller ikke let, skal det siges, både fordi der efterhånden er opstået en kulturforskel mellem dansk og svensk politik, men også fordi få neutrale signaler slipper ud af Sverige i den nuværende ophevede situation.

I Deadline 22/12 havde Martin Krasnik besøg af Weekendavisens politiske reporter Hans Mortensen til diskussion af emnet 'de skandinaviske højrepartier' (jf. også Wa. 19/12). Mange fornuftige ting indgik i analysen, men jeg vil anholde vurderingen af DF i forhold Sverigedemokraterne (SD). Hans Mortensen anså, på linje med de fleste danske kommentatorer (og bredere kredse), at SD skulle være et langt mere radikalt parti end DF. Argumentet var partiets 'historiske rødder' i højre-ekstreme kredse samt et historisk tilbageblik til tiden under 2. verdenskrig (Danmark besat, Sverige uden for krigen og dermed ikke rigtig 'vaccineret', forstås). Argumentet holder imidlertid ikke. Følgende kendsgerninger er relevante her:

1) I Sverige har man aldrig indvalgt nazister i Rigsdagen, hverken i 1930'erne eller under krigen; I Danmark blev nazister indvalgt i såvel 1939 som 1943 (desforuden det nazi-venlige 'Landbrugernes Sammenslutning'). Jo, der fandtes nazisimpatier i dele af den svenske overklasse (især officerskorpset), men altså aldrig nok til at komme i Rigsdagen (endsige i nærheden af det).

2) Ja, der er i dag flere nazister i Sverige end i Danmark, men – for proportionens skyld – vi er nede i promiller af promiller. SDs ledelse er udgået af nogle lundensiske statskundskabs- og historiestuderende i 1990'erne (hvoraf Jimmy Åkesson, den nuværende (sygemeldte) leder, er en). Formelt set er det rigtigt, at partiet er vokset ud af BSS ('Bevara Sverige Svenskt'), som var en højreradikal bevægelse i 1980'erne. Men ingen fra den tid er med i den nuværende ledelse, som iøvrigt har erklæret 'nultolerance' overfor racisme. Ind imellem lykkes det svenske medier at afsløre et menigt medlem af SD på det 'gale hold'; men når man tænker på, hvilke enorme journalistressourcer der er sat ind herpå, er udbyttet særdeles pauvert.

3) SDs partiprogram er en 'copy paste' af DFs. En vælgermæssig succes som DF bliver naturligvis efterlignet efter bedste evne i sammenlignelige lande, og her er Sveriges SD det klareste eksempel. SD kalder selv sit partiprogram 'socialkonservativt' (en betegnelse man også kunne mønte på DF); det har indtil for nylig været 'det ledige standpunkt' i det svenske partipolitiske spektrum.

Når man i Danmark har haft en tendens til at overfortolke højreradikalismen i Sverige, er det dog blot en svag afglans af, hvordan de svenske medier og partier har reageret. I Danmark forstår vi ikke, hvorfor man end ikke vil tale med SD, men mange ræsonnerer så baglæns til, at det må skyldes SD. Min forklaring er, at det i stedet er de svenske toneangivende partier, der på dette punkt er specielle i forhold til sammenlignelige lande. Der har i Sverige over flere årtier – af grunde som det vil føre for vidt at analysere her - udviklet sig et meget idealistisk debatklime, hvori 'anti-rasismen' blot er en enkelt hovedhjørnesten (feminismen og 'global solidaritet' nogle andre). Med globalisering som en indiskutabel præmis bliver faktorer som kultur og nationalisme (endsige etnicitet) vanskeligt forståelige. Det er ikke udtryk for 'politisk

korrekthed', som man ynder at kalde det i Danmark, men simpelt hen at toneangivende politikere, journalister og opinionsdannere er kommet til at internalisere disse præmisser og værdier. Man tror ganske enkelt på dem (nogle mere, andre mindre ukritisk). SD bliver så naturligvis en uforståelig anomali, og man aner bogstaveligt talt ikke, hvad man skal stille op med dem; nærmest desperat har man skruet op for adjektiverne ('nyfascistisk' er den seneste betegnelse). Når man først er kommet så vidt, vil selvsagt enhver kontakt med SDere, den være sig fra rød eller blå blok, blive udråbt som 'forræderi' af alle andre. Det bliver meget svært, for ikke at sige umuligt, for mainstream partierne at komme ned fra de høje træer, som de er klatret op i.